

מסכת כתובות דף קו.

• רב ענן, הוה רגיל אליהו...

היה רגיל אליהו לבוא אצל רב ענן, שהיה שונה לו סדר דאליהו,	
כיון ששלח את אותו אדם לדון לפני רב נחמן, כמסופר לעיל, הסתלק ממנו אליהו, ולא הגיע אליו,	
ישב רב ענן בתענית, וביקש רחמים, ובא אליו אליהו,	
כאשר בא אליו, אליהו היה מפחידו (שבא אליו בדמות מלאך),	
עשה רב ענן תיבה וישב בתוכה לפניו עד שילמדו את כל "סדר אליהו",	
והיינו דאמרי שסדר אליהו מחולק לשנים,	
וסדר אליהו זוטא, שלמד רב ענן בתוך התיבה לאחר שחזר אליו אליהו	סדר אליהו רבה, שלמד רב ענן חוץ לתיבה קודם שנסתלק ממנו אליהו

• בשני דרב יוסף...

(הגמרא הביאה לעיל דף קה: את הפסוק בענין הלחם שהביאו לאלישא ולתלמידיו...)	
בימיו של רב יוסף היה כעס של הקב"ה, ובא רעב לעולם,	
אמרו ליה רבנן לרב יוסף, ליבעי מר רחמי,	
אמר להו, השתא, ומה אלישא, שכאשר היו התלמידים נפטרים מלפניו לצאת מבית המדרש, היו נשארים תרי אלפים ומאתים תלמידים ** הסמוכים על שלחנו, ואעפ"כ בזמן כעס לא היה מבקש רחמים מה', אני, שאין לי תלמידים כה רבים הסמוכים על שלחני, אני אבקש רחמים?	
קושית הגמ' - ומנין שנשארו אצל אלישא כמנין הזה של תלמידים הסמוכים על שלחנו? תירוץ הגמרא - דכתיב "ויאמר משרתו, מה אתן זה לפני מאה איש? (שאין בהם די לכולם), מאי לפני מאה איש, אילימא דכל כ"ב הלחמים ינתנו לפני מאה איש, הרי ברעב, הם נחשבים הרבה, ואלא שכל אחד מכ"ב הלחמים ינתן לפני מאה איש, ומוכח א"כ שהיו לאלישא תרי אלפים ומאתים תלמידים סמוכים על שלחנו	
כאשר היו נפטרים התלמידים מבית מדרשו של רב הונא, היו נשארים שמונה מאות תלמידים סמוכים על שלחנו,	כאשר היו נפטרים התלמידים מבית מדרשו של רב, היו נשארים אלף ומאתים סמוכים על שלחנו,
רב הונא היה דורש בשלשה עשר מתורגמנים ששמעו את הדרשה מפיו והשמיעהו לרבים, כאשר היו התלמידים קמים משיעורו של רב הונא, והיו מנערים גלימותיהם מהאבק שדבק בהם, היה עולה אבק ומאפיל את אור החמה, וכאשר ראו זאת בארץ ישראל, אמרו קמו התלמידים מבית מדרשו של רב הונא הבבלי	
כאשר היו נפטרים התלמידים מבית מדרשו של אביי, ואמרי לה מבית מדרשו של רב פפא, ואמרי לה מבית מדרשו של רב אשי, היו נשארים מאתים תלמידים, וקרו נפשיהו יתומים של יתומים	כאשר היו נפטרים התלמידים מבית מדרשם של רבה ורב יוסף, היו נשארים ארבע מאות תלמידים סמוכים על שלחנם, וקרו לנפשיהו יתומים,
** דכתיב "עשרים לחם" ו"לחם בכורים", הא עשרים וחד, "וכרמל", הרי עשרים ותרתין, וכל אחד לפני מאה איש, הרי תרי אלפין ומאתים	

מסכת כתובות דף קו.

• אמר רבי יצחק בר רדיפא...

<p>אמר רבי יצחק בר רדיפא אמר רב אמי, מבקשי מומין של קדשים שבירושלים היו נוטלין שכרן מתרומת הלשכה,</p>	
<p>אמר רב יהודה אמר שמואל, תלמידי חכמים המלמדים הלכות שחיטה לכהנים היו נוטלין שכרן מתרומת הלשכה,</p>	
<p>אמר רב גידל אמר רב, תלמידי חכמים המלמדים הלכות קמיצה לכהנים, היו נוטלין שכרן מתרומת הלשכה,</p>	
<p>אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן, מגיהי ספרים שבירושלים, שאסור להשהות ספר שאינה מוגה משום "אל תשכן באהלך עולה", וראו בית דין שהיו מתעצלין בדבר, והפקירו תרומת הלשכה לכך, היו נוטלין שכרן מתרומת הלשכה,</p>	
<p>מיתיבי, נשים האורגות בפרוכות, ובית גרמו על מעשה לחם הפנים, ובית אבטינס על מעשה הקטרת, כולן היו נוטלות שכרן מתרומת הלשכה, וקשיא לרב נחמן דאמר מקדשי בדק הבית?</p>	<p>אמר רב נחמן אמר רב, נשים האורגות בפרוכות לבית המקדש היו נוטלין שכרן מתרומת הלשכה, ואני (רב נחמן) אומר מקדשי בדק הבית, הואיל ופרוכות תחת בנין עשויות</p>
<p>תירוץ - התם בדבבי, בפרוכות שכנגד הפתחים העשויות לצניעות, ואינן תחת הבנין, ולכן נוטלות שכרן מתרומת הלשכה,</p>	
<p>אבל רב נחמן מירי בפרוכות אחרות העשויות תחת הבנין, ** שבהן נוטלות שכרן מקדשי בדק הבית,</p>	
<p>דאמר רב זירא אמר רב, שלשה עשר פרוכות היו בבית המקדש השני, שבעה כנגד שבעה שערים של עזרה, אחד לפתחו של היכל, ואחד לפתחו של אולם, שנים בדביר להבדיל בין ההיכל לקדש הקדשים, ושנים נוספות מכוונות כנגדן בעליה, להבדיל בין עליית ההיכל לעליית קודש הקדשים</p>	
<p>תנו רבנן, נשים המגדלות בניהן לפרה בחצרות הבנויות בסלעים בירושלים, ותחתיהן חלל מפני קבר תהום, ***</p>	
<p>נוטלות שכרן מתרומת הלשכה,</p>	<p>אבא שאול אומר, נשים עשירות שבירושלים זנות אותן, ומפרנסות אותן</p>
<p>** כגון פרוכות המבדילות בין היכל לקדשי הקדשים, שהיו במקדש שני במקום אמה טרסקין שעשה שלמה בבנין ראשון, ואנשי הגולה עשו את ההיכל גבוה מאד, ולא יכול בנין בעובי אמה להתקיים בגובה כזה, ולהרחיבו לא יכלו, לפי שמקצרים את ההיכל או את קדש הקדשים, ועשו שתי פרוכות, וביניהם אמה, ואותן פרוכות נעשו מקדשי בדק הבית</p>	
<p>*** שבאין נשים עוברות ויולדות שם ומגדלות שם בניהם לצורכי פרה אדומה, לעסוק בשריפתה, ומילוי מימיה, ולהזות כל שבעה על כהן השורפה, ומעלה זו עשו לה להתעסק בה תינוקות שלא נטמאו מימיהם מפני שזלזלו בה לעשותה בטבול יום, כדתנן מטמאין היו הכהן השורף את הפרה ומטבילין אותן, להוציא מלבן של צדוקין שהיו אומרים במעורבי שמש היתה נעשית, ומשום שעשו הפרה בטבול יום, חששו שאתי לידי זלזול בהכנת אפר הפרה, לכן החמירו מאד בשאר דיני טהרתה כדי שלא יבא לידי זלזול</p>	

מסכת כתובות דף קו:

• בעא מיניה רב הונא מרב....

בעא מיניה רב הונא מרב, כלי שרת שמשרתין בהן במזבח החיצון, שהוא בנין של אבנים, מהו שיעשו מקדשי בדק הבית,	
צורך מזבח נינהו, ומקדשי בדק הבית אתו,	או צורך קרבן נינהו, ומתרומת הלשכה היו עושין אותן
א"ל רב, אין נעשין אלא מתרומת הלשכה	
איתביה (רב הונא לרב), כתיב בדברי הימים, "וככלותם (לחזק את בדק הבית בימי יהואש) הביאו לפני המלך ויהודע את שאר הכסף, ויעשהו כלים לבית ה' כלי שרת וגו'"	א"ל, דאקרייך כתובי, לא אקרייך נביאי, שאע"פ שהפסוק מכתובים בדברי הימים משמע דכלי שרת נעשית מכסף בדק הבית, אבל יש פסוק מנביאים במלכים בענין בדק הבית דאין הדבר כן, שנאמר "אך לא יעשה בית ה' ספות (כלים)... כי לעושי מלאכה יתנהו וחזקו בו את בית ה' "
ש"מ דכלי שרת נעשין מקדשי בדק הבית, וקשיא לרב	וא"כ מוכח שאין לעשות כלי שרת מממון בדק הבית, וכרב
קושית הגמרא - אי הכי קשו קראי אהדדי?	
לא קשיא, כאן שגבו לצורך בדק הבית והותירו, שאין צריכין לכולן, עושין מן המותר כלי שרת,	וכאן שגבו, ולא הותירו, שאז אין עושין מהן כלי שרת
ואין להקשות דכי גבו והותירו, מאי הוי, הא לא לקדושת קרבן גבו, די"ל דלב בית דין מתנה על הכספים הנגבים לבדק הבית, דאם הוצרכו לבסוף לבדק הבית, הוצרכו, ואין לעשות כלי שרת מהן, אבל אם לא יוצרכו לבסוף לבדק הבית, הם יהיו קדושים לכלי שרת	

• תנא דבי ר' ישמעאל...

תנא דבי ר' ישמעאל	
בענין אותו פסוק בדברי הימים, "וככלותם (לחזק את בדק הבית בימי יהואש) הביאו לפני המלך ויהודע את שאר הכסף, ויעשהו כלים לבית ה' כלי שרת וגו'"	
כלי שרת באין מתרומת הלשכה, שנאמר "את שאר הכסף", כסף שיש לו "שאר", ואיזה כסף יש לו שיריים, הוי אומר זה תרומת הלשכה, שבתרומת הלשכה, נוטלין כסף מלשכה ונותנים לקופות, והנשארים בלשכה נקראים שיריים	
(ריטב"א - תנא דבי ר' ישמעאל חולק על רב הונא בהבנת הפסוק, שרב הונא סבר "שאר הכסף" היינו הכסף שנשאר ממה שגבו לבדק הבית, ותנא דבי ר' ישמעאל סבר שהכוונה היא לתרומת הלשכה)	
קושית הגמרא על תנא דבי ר' ישמעאל - ואימא שיריים גופייהו, משיריים הנותרים בלשכה, כלי שרת באין, ולא מן התרומה עצמה?	
תירוץ הגמרא - כדאמר רבא, מנין שלא יהא דבר קודם על המערכה לתמיד של שחר, ת"ל "וערך עליה העולה", מדכתיב "העולה" בה"א הידיעה ולא 'עולה' סתם, ש"מ עולה ראשונה בפרשת הקרבנות, דהיינו עולת תמיד של בקר, הכא נמי, "הכסף", בה"א הידיעה ולא 'כסף' סתם, הכוונה לכסף הראשון שנתרם, ולא לשיריים הנותרים לבסוף	

מסכת כתובות דף קו:

• מיתבי...

הקטרת וכל קרבנות צבור,	באין מתרומת הלשכה עצמה, שכן מטרת תרומת הלשכה לקנות קרבנות צבור
מזבח הזהב ** ולבונה של לחם הפנים וכלי שרת,	באין ממותר נסכים ***
מזבח העולה, שהוא בנין, והלשכות, והעזרות,	באין מקדשי בדק הבית
מקומות הנמצאים חוץ לחומת העזרה,	באין משירי הלשכות, משיריים הנותרים בלשכה כשתרמוה בקופות
זו היא ששנינו חומת העיר ומגדלותיה וכל צרכי העיר באין משירי הלשכה	
קושית הגמרא - שנינו בברייתא דכלי שרת נעשים ממותר נסכים ולא מתרומת הלשכה, וקשיא לרב?	
** מזבח הזהב כלי הוא ולא בנין, שאינו מחובר לאדמה, ויכולין לטלטלו, לפיכך נידון ככלי	
*** מותר נסכים, פליגי בה במסכת מנחות, רבי חייא ב"ר יוסף אמר בירוצי מדות, שהמספקין סלתות, שקבלו מעות הקדש לספק סלתות כל ימות השנה, מודדין להקדש במידה מבורצת טפופה ולא מחוקה, והמקריבין מוחק המדה, והם מותר נסכים ומוכרים אותן, ור' יוחנן אמר כאותה ששנינו המקבל עליו לספק כל ימות השנה להקדש סלתות מארבע סאין בסלע, ועמדו משלש, שנתייקרו, מספק מארבע, והמקבל לספק משלש, והזלו ועמדו מד', מספק ד', וזו היא ששנינו (לקמן בדברי ר' חנינא סגן הכהנים) מותר נסכים לקיץ המזבח	
**** כגון עזרת נשים, והחיל, וחומת העיר ומגדלותיה, באים משיריים הנותרים בלשכה כשתרמוה בקופות	

• תירוץ הגמרא...

תנאי היא, דתנן,	
מותר תרומה הנשאר בקופות בר"ח ניסן, שמכאן ואילך אין לוקחין קרבנות צבור אלא מתרומה חדשה, מה היו עושין בה, היו לוקחים ריקועי זהב שמחפין בהם הרצפה והכתלים של קדש הקדשים,	
רבי ישמעאל אומר, מותר פירות, דהיינו הריוח הנופל להקדש ממכירת פירות משמש לקיץ המזבח כשהוא בטל מנדרים ונדבות, לוקחין עולות ומקריבין בשר למזבח ועורות לכהנים, ומותר תרומה לכלי שרת,	
רבי עקיבא אומר, מותר תרומה לקיץ המזבח, ומותר נסכים לכלי שרת,	רבי חנינא סגן כהנים אומר, מותר נסכים לקיץ המזבח, ומותר תרומה לכלי שרת
וזה וזה (רבי עקיבא ורבי חנינא סגן הכהנים) לא היו מודים לרבי ישמעאל שיהא שום מותר בפירות	
ולכן י"ל לרב דאה"נ הברייתא הנ"ל דאמר שכלי שרת באין ממותר נסכים כר"ע, ושלא כרב, אלא דתנאי היא, ורב כמשנה הנ"ל אליבא דרבי ישמעאל ורבי חנינא סגן כהנים דאמרי מותר תרומה לכלי שרת	

מסכת כתובות דף קו:

• סיכום

מותר נסכים	מותר פירות	מותר תרומת הלשכה	
		ציפוי זהב לקדש קדשים	תנא קמא
	קיץ המזבח	כלי שרת	רבי ישמעאל
כלי שרת	(לא היה מודה שיש פירות)	קיץ המזבח	רבי עקיבא
קיץ המזבח	(לא היה מודה שיש פירות)	כלי שרת	רבי חנינא סגן הכהנים

• פירות מאי היא...

מה הוא מותר פירות שאמר רבי ישמעאל דמותר פירות לקיץ המזבח?
<p>דתניא, מותר תרומה הנשאר בקופות בר"ח ניסן, מה היו עושין בה, לוקחין פירות בזול, ומוכרין אותם ביוקר, והשכר לקיץ המזבח, והקרן של המותר תרומה לכלי שרת, כדקאמר רבי ישמעאל</p>

• מאי זה וזה...

מה הטעם דזה וזה אין מודים בפירות?	
דתנן,	
<p>מותר שירי הלשכה, מה היו עושין בהן, לוקחין בהן יינות שמנים וסלתות, וחוזרים ומוכרים אותם בריוח לצורך מנחות ונסכים, והשכר להקדש, דברי רבי ישמעאל,</p>	
<p>רבי עקיבא אומר, אין משתכרין בשל הקדש, וכן אין משתכרין בשל עניים,</p>	
<p>ולכן לא היו מודים רבי עקיבא ורבי חנינא סגן הכהנים למותר פירות, דאין משתכרין בשל הקדש</p>	
מאי טעמא אין משתכרין בשל הקדש?	מאי טעמא אין משתכרין בשל עניים?
<p>אין עניות במקום עשירות, (משום דגנאי הוא להקדש שייראה כעני הצריך לעשות סחורה בממונו)</p>	<p>שמה יזדמן להם עני, ולא יהיה בהם כסף לתת לו, לפי שלקחו בו פירות</p>

If you would like the shakla vetarya summaries emailed directly to you (before it is posted on the website), or to give feedback, please email blumenfeldyaakov@gmail.com.